

Ab ovo, cito et cetera

dr n. hum. Beata Olędzka, adiunkt

Studium Języków Obcych
Warszawski Uniwersytet Medyczny
ORCID: 0000-0003-0676-3263

E-ISSN 2353-8597; ISSN 1231-028X; nr art. Lek.202405.06 © P

Istnieją takie łacińskie zwroty i powiedzenia, które funkcjonują w polszczyźnie od lat. Nie znaczy to jednak, że nie sprawiają nam trudności. Zaprezentowany alfabetyczny spis wybranych zwrotów i sentencji łacińskich wraz z ich polskim tłumaczeniem może posłużyć zarówno osobom, które miały możliwość uczenia się języka łacińskiego, jak i tym, które stykają się z łaciną po raz pierwszy.

Przez wieki łacina była językiem elit, a wspólnie jej podstawy i leksyka stały się elementem wykształcenia głównie humanistycznego, medycznego, prawniczego czy teologicznego. Wielką zaletą łaciny jest, obok uniwersalności, jasny i logiczny sposób formułowania zdań i wypowiedzi. Umiejętnie zastosowany zwrot łaciński w związku, a zarazem celny sposób potrafi podkreślić i podsumować wypowiedź. Wymienione zwroty opatrzyłam wymową wraz z miejscem akcentu¹, polskimi tłumaczeniami i przykładami ich użycia².

- **A priori** – z góry (wnioskowanie, że tak będzie bez oczekiwania na fakty)
„Nie możesz *a priori* zakładać, że on mówi nieprawdę. Poczekaj na dowody.”
- **Ab ovo** [czyt. ab owo] – od początku, dosł. od jajka
„Zaczynamy naukę języka *ab ovo*, więc najpierw zapoznam Państwa z alfabetem.”
- **Ad rem** – do rzeczy
„A teraz *ad rem* drogi panie, bo trochę mi się spieszy. Z czym pan do mnie przychodzi?”

- **Ad vocem** [czyt. ad wocem] – co się tyczy, w sprawie
„Chciałbym zabrać głos *ad vocem* tego, co powiedział mój szanowny przedmówca.”
- **Carpe diem!** [czyt. karpe dijem] – chwytaj dzień, korzystaj z chwili
„Nie myśl o tym, co będzie i na co nie masz wpływu. *Carpe diem!*”
- **Cito** – szybko
„Panie doktorze, czy mógłby pan dać mi to skierowanie na *cito*? W przeciwnym razie będę czekać kilka miesięcy.”
- **De facto** [czyt. de fakto] – faktycznie, w rzeczywistości
„... do rzeczy brali się malarze retuszerzy, podmalowując poszczególne partie fotografii. *De facto* jest to więc obraz malowany ręcznie, choć będący jedynie kopią...”³
- **Et cetera (etc.)** [et cétera] – i tak dalej, i inne, i tym podobne
„Macie do dyspozycji pomoce naukowe takie jak: książki, filmy, tablice, preparaty, slajdy *et cetera.*”

Res longius continuabitur (cdn.)

¹ Zapropionowana wymowa jest tzw. wymową tradycyjną polską. Akcent w wyrazie kładzie się na drugiej sylabie od końca. W innych wypadkach akcent zaznaczono ukośną kreską nad wyrazem.

² Przykłady nieopatrzone przypisami pochodzą od autorki.

³ Słownik Języka Polskiego PWN <https://sjp.pwn.pl/korpus/szukaj/de%20facto> [dostęp: 2.05.2024].